

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
สารบัญ	ง
สารบัญตาราง	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	8
1.3 สมมติฐานการวิจัย	8
1.4 ขอบเขตของการวิจัย	9
1.5 นิยามศัพท์เฉพาะ	9
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	10
บทที่ 2 แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
2.1 กระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์	11
2.2 นิยามความหมายกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์	12
2.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์	13
1) ทฤษฎีเรื่องกระบวนการยุติธรรมอย่างไม่เป็นทางการ (Informal Justice)	14
2) ทฤษฎีรูปแบบกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Pattern of Restorative Justice)	14
3) ทฤษฎีมุมมองสังคมของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์ (Social Dimension of Restorative Justice)	15
2.4 รูปแบบของกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์	16
1) การประนีประนอมข้อพิพาทระหว่างผู้เสียหายและผู้กระทำความผิด (Victim Offender Mediation)	16
2) การประชุมกลุ่มครอบครัว (Family Group Conference)	17

สารบัญ (ต่อ)	หน้า
3) โครงการเตือนแบบวากา วากา (Wagga Wagga)	18
4) การลงโทษโดยที่ประชุม (Circle Sentencing)	18
2.5 ประเภทคดีที่สามารถใช้การจัดการความขัดแย้งเชิงสมานฉันท์	20
1) ความผิดอาญาต่อส่วนตัวหรือความผิดอาญาอันยอมความได้	20
2) ข้อพิพาททางแพ่งเกี่ยวเนื่องทางอาญา	21
2.6 ยุติธรรมชุมชน	22
2.7 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับยุติธรรมชุมชน	24
1) ทฤษฎีพันธะทางสังคม (Social bonding theory)	24
2) ทฤษฎีการเสริมพลังและการมีส่วนร่วมของชุมชน (Community empower and participation)	25
3) แนวคิดการถ่ายโอนความรับผิดชอบกิจการภาครัฐ (Responsibilization)	26
2.8 องค์ประกอบและบทบาทภารกิจของยุติธรรมชุมชน	26
1) องค์ประกอบของยุติธรรมชุมชน	26
2) บทบาทภารกิจของยุติธรรมชุมชน	28
2.9 ความสำคัญของยุติธรรมชุมชน	28
2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	29
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย	32
3.1 ระเบียบวิธีวิจัย	33
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	33
3.3 การสร้างและหาประสิทธิภาพของเครื่องมือ	33
3.4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	34
3.5 กำหนดตัวแปรที่ศึกษา	34
3.6 การรวบรวมข้อมูล	34
3.7 การวิเคราะห์ข้อมูล	35

สารบัญ (ต่อ)	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิจัย	36
4.1 การดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลแม่ต๋อน อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	36
- ข้อมูลของชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านใหม่ ตำบลแม่ต๋อน อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของชุมชน	39
- ข้อมูลของชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านใหม่ ตำบลแม่ต๋อน อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนที่ 2 ลักษณะการอำนวยความสะดวกยุติธรรมในชุมชน	40
- ข้อมูลของชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านใหม่ ตำบลแม่ต๋อน อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ ส่วนที่ 3 องค์ประกอบศูนย์ยุติธรรม	42
- ข้อมูลของชุมชนหมู่ที่ 5 บ้านห้วยหล่อดุก ตำบลแม่ต๋อน อำเภออมก๋อย ฯ ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของชุมชน	45
- ข้อมูลของชุมชนหมู่ที่ 5 บ้านห้วยหล่อดุก ตำบลแม่ต๋อน อำเภออมก๋อย ฯ ส่วนที่ 2 ลักษณะการอำนวยความสะดวกยุติธรรม ในชุมชน	46
- ข้อมูลของชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านห้วยหล่อดุก ตำบลแม่ต๋อน อำเภออมก๋อย ฯ ส่วนที่ 3 องค์ประกอบศูนย์ยุติธรรม	48
- ข้อมูลของชุมชนหมู่ที่ 16 บ้านห้วยดินหม้อ ตำบลแม่ต๋อน อำเภออมก๋อย ฯ ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของชุมชน	51
- ข้อมูลของชุมชนหมู่ที่ 16 บ้านห้วยดินหม้อ ตำบลแม่ต๋อน อำเภออมก๋อย ฯ ส่วนที่ 2 ลักษณะการอำนวยความสะดวกยุติธรรม ในชุมชน	52
- ข้อมูลของชุมชนหมู่ที่ 16 บ้านห้วยดินหม้อ ตำบลแม่ต๋อน อำเภออมก๋อย ฯ ส่วนที่ 3 องค์ประกอบศูนย์ยุติธรรม	54
- ข้อมูลของชุมชนหมู่ที่ 3 บ้านแม่ต๋อนน้อย ตำบลแม่ต๋อน อำเภออมก๋อย ฯ ส่วนที่ 1 ข้อมูลลักษณะทั่วไปของชุมชน	57
- ข้อมูลของชุมชนหมู่ที่ 3 บ้านแม่ต๋อนน้อย ตำบลแม่ต๋อน อำเภออมก๋อย ฯ ส่วนที่ 2 ลักษณะการอำนวยความสะดวกยุติธรรม ในชุมชน	58
- ข้อมูลของชุมชนหมู่ที่ 3 บ้านแม่ต๋อนน้อย ตำบลแม่ต๋อน อำเภออมก๋อย ฯ ส่วนที่ 3 องค์ประกอบศูนย์ยุติธรรม	60
- สรุปวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป	62

สารบัญ (ต่อ)	หน้า
4.2 ปัญหาการดำเนินงานของศูนย์ยุติธรรมชุมชนตำบลแม่ต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่	63
4.3 รูปแบบกระบวนการยุติธรรมเชิงสมานฉันท์โดยการมีส่วนร่วมของประชาชนใน ชุมชนตำบลแม่ต๋อน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่	66
1) ปัญหายาเสพติด	67
- ชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านใหม่	67
- ชุมชนหมู่ที่ 5 บ้านห้วยหล่อดุก	69
- ชุมชนหมู่ที่ 3 บ้านแม่ต๋อนน้อย	71
- ชุมชนหมู่ที่ 16 บ้านห้วยดินหม้อ	73
- สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการปัญหายาเสพติด ของชุมชนทั้ง 4 หมู่บ้าน	75
2) ปัญหาการทะเลาะวิวาท	77
- ชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านใหม่	77
- ชุมชนหมู่ที่ 5 บ้านห้วยหล่อดุก	79
- ชุมชนหมู่ที่ 3 บ้านแม่ต๋อนน้อย	81
- ชุมชนหมู่ที่ 16 บ้านห้วยดินหม้อ	83
- สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการปัญหาการทะเลาะวิวาท ของชุมชนทั้ง 4 หมู่บ้าน	85
3) ปัญหาผลประโยชน์ในที่ดิน	86
- ชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านใหม่	86
- ชุมชนหมู่ที่ 5 บ้านห้วยหล่อดุก	88
- ชุมชนหมู่ที่ 3 บ้านแม่ต๋อนน้อย	90
- ชุมชนหมู่ที่ 16 บ้านห้วยดินหม้อ	92
- สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการปัญหาความขัดแย้งเรื่อง ผลประโยชน์ในที่ดิน ของชุมชนทั้ง 4 หมู่บ้าน	94

สารบัญ (ต่อ)	หน้า
4) ปัญหาหนี้สิน	95
- ชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านใหม่	95
- ชุมชนหมู่ที่ 5 บ้านห้วยหล่อคู	97
- ชุมชนหมู่ที่ 3 บ้านแม่ตึ่นน้อย	99
- ชุมชนหมู่ที่ 16 บ้านห้วยคินหม้อ	101
- สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลการจัดการปัญหาความขัดแย้งเรื่องหนี้สิน ของชุมชนทั้ง 4 หมู่บ้าน	103
- รูปแบบการจัดการปัญหาเกี่ยวกับยาเสพติดในชุมชน	104
- รูปแบบการจัดการปัญหาทะเลาะวิวาทในชุมชน	105
- รูปแบบการจัดการปัญหาความขัดแย้งเรื่องผลประโยชน์ในที่ดิน	106
- รูปแบบการจัดการปัญหาความขัดแย้งเรื่องหนี้สิน	107
4.4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนารูปแบบกระบวนการยุติธรรม เชิงสมานฉันท์โดยกรณีมีส่วนร่วมของชุมชนในตำบลแม่ตึ่น อำเภอมกนิจ จังหวัดเชียงใหม่	109
บทที่ 5 สรุปอภิปรายและข้อเสนอแนะ	111
5.1 สรุปผลการวิจัย	112
5.2 อภิปรายผลการวิจัย	119
5.3 ข้อเสนอแนะ	121
บรรณานุกรม	122
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก ราชานามผู้ให้ข้อมูล	127
ภาคผนวก ข เอกสารและแบบคำถามการวิจัย	129
ภาคผนวก ค รูปภาพงานวิจัย	151
ประวัติผู้วิจัย	157

สารบัญญัตราง	หน้า
ตารางที่ 4.1 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป (ชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านใหม่)	39
ตารางที่ 4.2 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบสอบถามเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวก ความยุติธรรมในชุมชน (ชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านใหม่)	40
ตารางที่ 4.3 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับศูนย์ยุติธรรมชุมชน (ชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านใหม่)	42
ตารางที่ 4.4 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในชุมชน (ชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านใหม่)	43
ตารางที่ 4.5 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป (ชุมชนหมู่ที่ 5 บ้านห้วยหล่อตุ๊ก)	45
ตารางที่ 4.6 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบสอบถามเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวก ความยุติธรรมในชุมชน (ชุมชนหมู่ที่ 5 บ้านห้วยหล่อตุ๊ก)	46
ตารางที่ 4.7 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับศูนย์ยุติธรรมชุมชน (ชุมชนหมู่ที่ 5 บ้านห้วยหล่อตุ๊ก)	48
ตารางที่ 4.8 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในชุมชน (ชุมชนหมู่ที่ 5 บ้านห้วยหล่อตุ๊ก)	49
ตารางที่ 4.9 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป (ชุมชนหมู่ที่ 16 บ้านห้วยดินหม้อ)	51
ตารางที่ 4.10 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบสอบถามเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวก ความยุติธรรมในชุมชน (ชุมชนหมู่ที่ 16 บ้านห้วยดินหม้อ)	52
ตารางที่ 4.11 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับศูนย์ยุติธรรม ชุมชน (ชุมชนหมู่ที่ 16 บ้านห้วยดินหม้อ)	54
ตารางที่ 4.12 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในชุมชน (ชุมชนหมู่ที่ 16 บ้านห้วยดินหม้อ)	55
ตารางที่ 4.13 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป (ชุมชนหมู่ที่ 3 บ้านแม่ตึ้นน้อย)	57
ตารางที่ 4.14 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบสอบถามเกี่ยวกับการอำนวยความสะดวก ความยุติธรรมในชุมชน (ชุมชนหมู่ที่ 3 บ้านแม่ตึ้นน้อย)	58

สารบัญตาราง (ต่อ)	หน้า
ตารางที่ 4.15 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับศูนย์ยุติธรรม ชุมชน (ชุมชนหมู่ที่ 3 บ้านแม่ต๋นน้อย)	60
ตารางที่ 4.16 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของ ประชาชนในชุมชน(ชุมชนหมู่ที่ 3 บ้านแม่ต๋นน้อย)	61
ตารางที่ 4.17 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามรูปแบบวิธีการแก้ไข ปัญหาเสพติด ในชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านใหม่ ตำบลแม่ต๋น อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	67
ตารางที่ 4.18 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามรูปแบบวิธีการแก้ไข ปัญหาเสพติด ในชุมชนหมู่ที่ 5 บ้านห้วยหล่อดุก ตำบลแม่ต๋น อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	69
ตารางที่ 4.19 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามรูปแบบวิธีการแก้ไข ปัญหาเสพติด ในชุมชนหมู่ที่ 3 บ้านแม่ต๋นน้อย ตำบลแม่ต๋น อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	71
ตารางที่ 4.20 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามรูปแบบวิธีการแก้ไข ปัญหาเสพติด ในชุมชนหมู่ที่ 16 บ้านห้วยดินหม้อ ตำบลแม่ต๋น อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	73
ตารางที่ 4.21 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามรูปแบบวิธีการแก้ไข ปัญหาการทะเลาะวิวาท ในชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านใหม่ ตำบลแม่ต๋น อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	77
ตารางที่ 4.22 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามรูปแบบวิธีการแก้ไข ปัญหาการทะเลาะวิวาท ในชุมชนหมู่ที่ 5 บ้านห้วยหล่อดุก ตำบลแม่ต๋น อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	79
ตารางที่ 4.23 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามรูปแบบวิธีการแก้ไข ปัญหาการทะเลาะวิวาท ในชุมชนหมู่ที่ 3 บ้านแม่ต๋นน้อย ตำบลแม่ต๋น อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	81
ตารางที่ 4.24 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามรูปแบบวิธีการแก้ไข ปัญหาการทะเลาะวิวาท ในชุมชนหมู่ที่ 16 บ้านห้วยดินหม้อ ตำบลแม่ต๋น อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	83

สารบัญตาราง (ต่อ)	หน้า
ตารางที่ 4.25 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามรูปแบบวิธีการแก้ไข ปัญหาผลประโยชน์ในที่ดิน ในชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านใหม่ ตำบลแม่ต๋น อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	86
ตารางที่ 4.26 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามรูปแบบวิธีการแก้ไข ปัญหาผลประโยชน์ในที่ดิน ในชุมชนหมู่ที่ 5 บ้านห้วยหล่อตุก ตำบลแม่ต๋น อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	88
ตารางที่ 4.27 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามรูปแบบวิธีการแก้ไข ปัญหาผลประโยชน์ในที่ดิน ในชุมชนหมู่ที่ 3 บ้านแม่ต๋นน้อย ตำบลแม่ต๋น อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	90
ตารางที่ 4.28 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามรูปแบบวิธีการแก้ไข ปัญหาผลประโยชน์ในที่ดิน ในชุมชนหมู่ที่ 16 บ้านห้วยดินหม้อ ตำบลแม่ต๋น อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	92
ตารางที่ 4.29 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามรูปแบบวิธีการแก้ไข ปัญหาหนี้สิน ในชุมชนหมู่ที่ 2 บ้านใหม่ ตำบลแม่ต๋น อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	95
ตารางที่ 4.30 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามรูปแบบวิธีการแก้ไข ปัญหาหนี้สิน ในชุมชนหมู่ที่ 5 บ้านห้วยหล่อตุก ตำบลแม่ต๋น อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	97
ตารางที่ 4.31 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามรูปแบบวิธีการแก้ไข ปัญหาหนี้สิน ในชุมชนหมู่ที่ 3 บ้านแม่ต๋นน้อย ตำบลแม่ต๋น อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	99
ตารางที่ 4.32 จำนวนร้อยละของประชากรผู้ตอบแบบสอบถามรูปแบบวิธีการแก้ไข ปัญหาหนี้สิน ในชุมชนหมู่ที่ 16 บ้านห้วยดินหม้อ ตำบลแม่ต๋น อำเภออมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่	101